

Ana Schnabl
PLIMA

»August, avgust je najbolj krut mesec.«

Dunja Anko

Nad belo balkonsko ograjo so se sklanjale veje starega borovca. Dolge in težke so bile in storži so se jih komaj še držali. Ob prvem sunku vetra, ki je, prav res je, do večera postal nevihten, so veje udarile ob kovino in socvetje je padlo. Zgoraj se je zakotrljalo po ploščicah, spodaj po tlakovcih steze, ki je vodila do bloka. Skupaj s storži so se vdali tudi šopi živozele-
nih iglic. Po oranžnih balkonskih tleh so se iz moških socvetov usule grudice bolno rumenega peloda, ki ženske luske ni našel pravočasno, in se, ko je znova, vendar šibkeje zapihalo, zbrale v srage, v katerih je zagotovo prepoznal živalske oblike. Vse naokoli je dišalo po drevesih in po – čem še točno? Po pomladni prsti, deževnikih, najprej razmočeni in spet osušeni travi, avtomobilskih izpuhkih, morski rižoti? Seveda, jasno, točno po tem, toda tudi po njegovem izdatno nanesenem deodorantu, po prenaglašeni zmesi evkalipta in grenivke in brina.

Zoprni vonj je bil, strašno zoprni, mamoi, očeta in njo je od hlapov marsikdaj bolela glava, a mu tega ni bilo mogoče dopovedati. Pa ga ne vohajte, je ponavljal. Pa si zatisnite nos, je odrezal in jih črno pogledal.

Slabo pritrjena šipa balkonskih vrat, zaradi katere se je pomlad za pomladjo v dnevno sobo vlekla vlaga, je zadonela, ko je stopil skozi in s copati podrsal po keramiki. Pelod se je za njim še enkrat zvrtil. Se spet preuredil. Sklonil je glavo in preučil kreacijo, ki

se je zlila na tla. Ni mu ugajala, zato jo je s peto togotno pomazal v svojo; k simetriji je silil, k simetriji želel, vedno, povsod, pa čeprav je moral že vedeti, da ta ne more obstati, da jo bo nekaj, življenje, usoda, narava, mar niso to sinonimi, hitro skazilo. In res, veter je sunil kot krogla. Slika je bila nenadoma srhljivo rumena in nekaj peloda se je vrnilo k izvoru, nazaj na drevo. Na ženske, če je bila sreča.

Z vitko dlanjo, z razprtimi, a mehкими prsti, je pomahal pred nosom, pahljačasto in pretirano, prav kakor je to počel njegov idol, tisti nezaslišano razvpiti pevec – umetnik, U-metnik, jo je popravljaj –, kadar je na visokem odru nastopal pred morjem ljudi. Tam in tedaj je bila dramatičnost kretenj nujna, saj je bila edino vidna, na brezimnem balkonu pa ... No, sanjarij in strasti mu ne bi bilo treba oponesti niti zameriti.

Tudi oblečen je hotel biti kot ta U-metnik. Samo *hotel*, pač, za cenen, precej eklektičen približek je šlo. Ozke, črne, menda usnjene ali svilene hlače so postale preširoke, nad gležnji odrezane pepelnato sive očeto-ve kavbojke, beli, zopet svileni srajci brez ovratnika je morala ustrezati reklamna majica, *MIP* ali *Kraš*, zatlačena globoko pod pas, usnjeni suknjič z nekaj sto zakovicami in verižicami iz platine pa je nadomestila temnorjava žametna jakna z zlato zadrgo. Nogavice so bile bele, velik uspeh, vendar so bile bele, žal, tudi superge. Črnih superg ni bilo najti, daleč od Amerike, daleč od blaga. Da pa bi mu starša kupila črne elegantne čevlje, ki jih je bilo na trgu na pretek, bi se moral vesti bolj odraslo, sta mu očitala, na stopalih povprečnega najstnika bi bili videti kot spod-

letel vic, sta ga dražila. Najbolj zvezdniška je tako – zopet žal – bila njegova dolga posrebrena verižica, na katero je, da bi učinkovala unikatno – oh, kako se je motil –, obesil vojaški plošček z vgraviranim imenom fiktivnega vojaka, njegovo krvno skupino in RH faktorjem, kupljen na stojnici ob plaži.

Segel je proti veji, ki je silila v polkna njegove sobe – les je, že odkar se je vrnil iz šole, praskal po lesu, hrstal svoj počasni, nadležni ritem –, in jo potisnil niže, da se je, že tisočič, zataknila za okensko poličko. Sizifa si je treba predstavljati srečnega, vselega vsaj: mama mu je vejo prepovedala obrezati, šarmantna, še več, atmosferična se ji je zdela, s svojega fotelja v dnevni sobi jo *tako rada opazujem*, in mamine kaprice je bilo treba spoštovati.

Preden se je s komolci naslonil na ograjo, se je še zadnjič sumničavo zasukal: zataknjena veja je rahlo zanihala, *pička ji materina, če se bo spet iztaknila*, ja, nekaj takega je zamrmral njen razdraženi brat.

Podprt s hladno kovino je nato dvignil močno oblikovana ramena in desno nogo prekrižal pred levo. Obliznil si je ustnice in se dotaknil levega žepa hlač, v katerem je imel, je v zadnjem letu *vselej imel*, kovinsko škatlico s cigaretami z različnih vetrov, nafehtanimi, ukradenimi in izsiljenimi, celo z eno italijansko in eno francosko. Kadil bi, seveda bi, a je moral biti previden; če bi ga ujel oče, bi se mu kot kadilec kadilcu zarotniško nasmehnil, morda celo pohvalil sinov slog, če pa bi ga ujela mama, hjoj, potem na vidiku ne bi bilo nič drugega kakor boj. Pomel si je, torej, obraz in prste zaril med črne kodre, med katerimi je

izbral tri, ki jih je, posnemajoč razbeljeni likalnik las, s kazalcem in sredincem ravnal in gladil. Nervozno je pogledoval proti parkirišču in dovozu nanj, stegoval vrat in ga nagibal, ob ograji poskakoval levo in desno, stopal na prste in krčil kolena, da bi med drevesi in rododendroni ulovil čistino, ozki tunel brez prekletega vejevja, skozi katerega bi lahko opazil njen in mamin prihod, toda noben preklet, eh, pofukan kot ni bil pravi. Vsaj ne *njegov* kot, ne za njegove slabovidne oči, ki jim je iz nečimrnosti že dve leti, odkar so mu jih predpisali, odrekal očala. S trate ob dovozu na parkirišče, skrita za orjaškim kovinskim kontejnerjem za papir, ga je ona namreč dobro videla. Zelo dobro, pravzaprav.

Opazila je celo, kako je potresel levi žep, da bi ugotovil, ali je v škatlici tudi vžigalnik, in s kakšno vnemo, s kakšno prestopniško spretnostjo, ki pa še zdaleč ni bila vulgarna, si je cigareto naposled vseeno prižgal. Si jo sladostrastno prislanjal k ustnicam, kot v resonanci zmajal z glavo, jo vdihoval. Jo izdihoval in jo k stegnu nesel z roko, ki ni potovala skozi zrak, temveč skozi nekaj gostejšega, nekaj, kar je že imelo takt, nekaj, kar je že imelo ritem. Pepel je otreasal daleč čez balkon, a brez haska, z vetrom je vsakič zapihal proti bloku in kosmi so se trmasto lepili na njegova oblačila. Sem in tja je roko, ki je kadila, uprl v drugo in upognil komolec, se po pavje vzravnaval in tlesknil z oblazinjenima petama. Zahihitala se je, seve, malo, ker je bil postavljen kot kraljevič videti smešen, in najbolj, ker mu je zavidala: izjemen plešalec bi lahko bil, je slutila, no, je bila *prepričana*,

sijajen bi bil, prav kakor Michael. Njegov dar je bil redek, pronical je že v koreografijo kajenja, pospravljanja in hoje, včasih samo v način, kako je razrezal pico. Za priprtimi vrati njune sobe, skozi katera ga je pogosto opazovala, je daru dovolil prerasti v improvizirane, a ganljive in očarljive različice *hiphopa*, *jazz baleta*, *voguinga* in kar je še bilo *tega*. Njegovi ekonomičnost in natančnost, njegovi gibčnost in odločnost, pa mehkoba in strogost, hitrost in jasnost, njegova prisotnost in magnetizem in njene, hja, dve trdi nogi in dve roki, za kateri je teta nekoč ugotovila, da nekako *suvata* in sta za plesno šolo, *ki je za vas itak predraga*, naj ji mama verjame, preprosto pretežki. Preveč *špičasti*.

Njegova cigareta je tlela čisto do filtra, kako francosko, pa hkrati holivudsko in možato, in ugasnil jo je v zarjaveli del ograje, kjer madeža ne bi bilo mogoče opaziti, saj se je zlil s scenerijo propada. Ko je ogorek – nespametno, kot da ga prilika s pepelom ne bi izučila – hotel zalučati proti zelenici s kontejnerji, natanko proti njej, se je zdrznil. Natančneje: zdrznila sta se oba.

Čao, Jovanka, je s stezice, zastrte s cipresami, ki je povezovala parkirišče njihovega bloka s parkiriščem sosednjega, vpila, da, prav *vpila* njuna mama. *Daj, se dobiva kar jutri, oprosti, ker sem naju prekinila, res, kuhati moram*, je vpila naprej, ko ji je Jovanka, sprijaznjeno najbrž, že pokazala hrbet. *Te pokličem, pa se zmeniva*, je mama hripavo dodala, ko je s stezice stopila na dvorišče domačega bloka in je Jovanka, najbrž, že izginila skozi vhodna vrata svoje stolpnice.

Dražen je v prvem nadstropju prebledel, stisnil zobe, ogorek potisnil v žep hlač, zavil z očmi, bombaž se bo grozovito usmradi, to je že moral vedeti, se z medicino naslonil na ograjo in se je z obema rokama oprijel. Čvrsto oprijel in se zazrl navzgor po cesti, ki se je vila proti šoli, kot bi se po njej spuščal veličasten sprevod tisočih belih konj – to ji je še uspelo razpoznati, nato pa je skočila vštric z mamo, otovorjeno z dvema polnima cekarjema živil za najmanj pet in največ sedem dni.

Hvala, ker si počakala, mucka moja, se je blago nasmehnila, malo sva se zaklepetali, službe ne dobi, veš, delala je v trgovini spodaj v Luciji, pri kanalu, saj se spomniš, v tisti, kjer prodajajo nogavice in žabe in podobno, pa so jo pred dvema mesecema odpustili, je razložila, kot vselej brez mere za otroška ušesa. Pod domačim balkonom se je iznenada ustavila in cekarja z malce razdraženim izdihom odložila na tla. Hči, ki jo je za nekaj korakov prehitela, ji je s svojimi pretežkimi rokami že priskočila na pomoč in se ob dvigu opotekla, hja, se – kot plesalka – skoraj zavrtela okoli svoje osi. Morda je pa pretežek zate, je mama skremžena ugotovila, utrujeno skomignila z rameni in se v hipu zastrmela v razmišljujočega sina nad seboj in zavpila, da, znova zavpila, ne jezno, porogljivo pa že: O, glej ga, ti se pa delaš, kot da me ni! A si vsaj pometel balkon, če si že zunaj? Če še nisi, se kar loti, no. Komaj čakam, da bo konec pomladi! Od tega groznega peloda zgleda, kot bi nam po balkonu lulali na smrt bolni ljudje!

Brat in sestra sta se spogledala kot na ukaz, črno v rjavo, rjavo v črno. Sprva zadrega, že že, ker je morala biti mama vselej tako hudičevo glasna in ker je bila hkrati lahko nepremišljena in prostaška, prav nič podobna Jovanki ali Mirsadi ali Olgi, toda kmalu zatem je Dražen spustil ograjo in prve rafale krohota sramežljivo nameril v dlani, po četrtem jim je vseeno pustil na prosto, ona pa je počepnila, med smehom nekako ni zmogla stati ali obstati, prešibka kolena ali prešibek mehur ali bojazen, da bi jo videli grdo, le kdo bi vedel, in med navali sta se trudila še kaj povzeti, *pe-lod, lu-la-li na smrt bol-ni*, je zlogoval Dražen, *takšne pa najdeš samo ti*, je uspelo njej, *res sa-mo ti*, je zapel še Dražen in jo s stanjšanim glasom povišal v *kraljico prispodob*.

Pogosto prostaška, drži kot pribito, a še pogosteje iskriča – da da, tako zapletena je bila mama, ki je režeča se stala pred vhodom v blok in ji je veter razmetaval rjave, do ušes segajoče kodre. Nепrepričano, kot dirigentka, ki zborovske pesmi pravzaprav ne pozna, je zamahovala z roko, da bi, kakšna ironija, ustavila čudaško vedenje svojih otrok, preden bi jih vse skupaj zalotili, in zaman ponavljala *joj, Dražen, nehaj, veš, kako si glasen s tem svojim basom, ti pa, mala moja* –

– »Dunja?«

Ta glas že ni mogel biti mamin. Prenežen, preokrogel se je zdel, a vseeno ne tuj, še zdaleč ne tuj.

»Dunja, si to ti?«

In Dunja je hipoma odprla oči in mežikala, živčno in grobo, da so se barve in oblike in vonji in zvoki v njeni zavesti počasi in z odporom, pa vendarle, *uredili*. V rezko avgustovsko popoldansko svetlobo, ki – je kdo to sploh kdaj opazil? – pod seboj pokopava modre odtenke, še zlasti odtenke neba. V na ostudno zeleno pobarvan blok z ostudno rumenimi okenskimi polkni in enako ostudnimi betonskimi balkonskimi ograjami. V dolgo vrsto kaktusov, velikih in majhnih, bunkastih in šilastih, s cvetovi in brez njih, razpostavljeno po ograji najmanjšega balkona v prvem nadstropju. *Draženovega* balkona. V štiri, ne – glej no glej –, v kar pet lovilcev sanj, ki so, obešeni na letev, pritrjeno na strop zgornjega balkona, meditativno viseli nad rastlinami. V snežno belo mačko, na katere dlako bi reagirali vsi trije, oče, mama in Dražen, ki se ji je uspelo preriniti med kupolasta kaktusa, da biboljšala v zamaknjeno obiskovalko. V – super! – enak ali celo isti vonj po borovcih in cipresah – vse, kar je od zemlje, se stara počasneje –, zahrbtno obtežen z dimom dišečih paličic, hjoj, evkalipt-sandalovina-orientalizem-rak. V, predzadnje, žaganje škržatov, ki so razkropljeni po deblih iglavcev premagovali zvok prometa, nenavadno gostega prometa, včasih res ni bil tak, speljanega skozi tri nove rondoje, ozaljšane z otoki agav in palm. V, zares zadnje, besen deški *da ti jebem majku, da ti jebem*, ta se ne bo nikdar spremenil, in ploskanje nogometne žoge ob glave, debela, komolce in ob, *majkemi, najdražje kopačke, tipson*, ne, kričali so *stari*. In, nenazadnje, v mahanje čvrste dlani – so prsti kratki, so prsti okrogli? – in v čezmer-

no naličen obraz, črna barvica in maskara od vročine že vidno stopljeni, šminka vijoličasta in grudičasta in plasti pretemnega pudra ravno tako, na nosu še posebej hudo, lasje posvetljeni, skoraj beli, speti v visok čop, *čopek* se je uvelim lasem bolje podal, toda nasmeh, kaj takega, udaren kontrast, jasen, nezakrinkan in zdrav, z bleščječimi zobmi, nasmeh, ki ga ni pozabila, založila samo, premestila slabo, nasmeh, ki ga je pri petih in šestih in sedmih in devetih letih hotela izruvat in obdržati zase, o bog, ta nasmeh!

»O bog, Katarina!«

Objeti jo je hotela, seveda jo je, naključje jo je v sekundi dodobra pregrelo, a ni zmoglo čez spodobnost, ki ji je roke kot spastiku potisnila nekam za hrbet. Žepov njena dolga frfotajoča bela obleka namreč, žal ali pač ali kaj, ni imela.

Pa jo je objela kar ona, kar Katarina. Razigrano močno, kakor otroci objemajo pse, z nosom naravnost v vrat, da je začutila njegovo toplo lepljivo konicico, z dlanmi natanko čez ledja in s prsmi natanko pod njene, da ji je vzelo sapo in so se ji roke tam zadaj za hrbtom še huje napele. Čez Katarinino ramo je za tren uzrla njeno zadnjico, pokrito s hlačkami iz džinsa, okoli žepov prešitimi s srebrnimi in rožnatimi kristalčki, in, hja, – Katarina je še zmeraj bila mnogo manjša in ožja, a obenem zdaj polnejša, gibkejša in mehkejša od nje: ta rit in te prsi, ki so se v objemu razlezle na obe strani trupa, so zagotovo, *obvezno*, kraljevale na Instagramu, je pomislila. *Sunshine80* ali *SunnyKeti80* ali *KetiInTheSky*, da, to bi lahko bila variacija Katarine, kakršna je nekdam bila.

»Ja, jaz,« je zabrundala v Dunjino ključnico, »o moj bog, ne mor-rem verjeti, ti tukaj, pred našim vhom, prep-pričala sem se, da se to ne bo nikoli več zgodilo, ma prepričala sem se, da se sploh ne boš vračala ne v Lucijo ne na ob-balo.« Dunjo je prijela za nadlakti in se zdrznila, uf, kako žilave, dekliško žilave in tanke so bile, nato pa jo uvidevno odrinila od sebe, ne več kot otrok psa, temveč kot soplesalko po koncu dunajskega valčka. »Noro vesela sem te, ma n-noro noro n-noro.«

Dunja se je, zares kot ob zaključku amaterskega valčka, prestopila, globoko vdihnila in se nasmehnila. Široko? Ne, to pa ni bilo čisto res. Čeprav je z rokami končno zabingljala pred trupom in se celo popraskala, kjer so jo maloprej zaskleli eksotično poslikani in pornografsko manikirani nohti, se je njena trema komaj pričela razplamtehati. Logična zamuda, jo je spreletelo, vsekakor logična.

In upravičena. Katarina je z nadlaktmi podrsala po dolžini Dunjine roke in svoje dlani prepletla z njenimi. Toplo, spodbudno. Katarinino. A je vseeno sledilo vprašanje. Vprašanje, ki ga provinca vpraša center, ki ga preteklost vpraša sedanost, ki je obtožujoče in razumevajoče, zaskrbljeno in robato hkrati: »Ma kaj sploh delaš t-tukaj?«

Zazrla se je v tla, posuta z mrtvimi rododendronovimi cvetovi. V tla, vsa poletja, tudi tista, ki jih je izpustila, zamudila, se jih branila, posuta enako. *Zlabka* – saj je s Katarino, s *Ketico Ket* vendar vselej bilo tako, pač *lahko* – bi ji odgovorila, da se je vrnila, ker je bila tudi sama še vedno enaka. Razsuta enako.

Odvrnila bi ji, da se je odločila, no, da je *upala*, da bo opravila s pomisleki in dvomi. Da je zahtevala in hotela, ne, *terjala* razlago, pojasnila in utemeljitve, kakor jih za svoje življenje terja vsak. Da je, torej, potrebovala pripoved, celostno in razločno in prepričljivo. Da se je po dvajsetih letih odločila enkrat za vselej poiskati spokoj. Poiskati vsaj obljubo tega. Bubo tega, ahaha. Zlahka bi ji še razkrila, kako dementna – neverjetno plašna in nepredvidljiva, neverjetno drugačna, skoraj neprepoznavna – je v pičem letu postala njena mama in kako neznosno je, da luknjo nenadoma prenaša čisto čisto sama.

Toda *zlahka* je samo beseda. Retorično okrasje. Dvignila je brado in ošvrknila kostanjevo rjavo, ki je strmela vanjo. »Knjigo pišem,« je zašepetala, se odhrkala in pohitela, »no, knjigo *bi rada* napisala.« Kajti pisanje, bi z lahkoto še dodala, ji je najbližji mir. Najbližji *mirček*.

»Knjigo,« je Katarina izpustila njene dlani, »boš pisala? O vsem tem? M-mislim, o t-tistem?« S kazalcem je zaokrožila po zraku in v gesto zajela dvorišče, parkirišče in trato, drevorede in steze, balkon prvega nadstropja pa še balkona drugega in četrtega, ribarnico, odprto zgolj zjutraj, in delikateso, ki so jo v letih, ko Dunje ni bilo, ponižali v bar, pločnik ob cesti, ki je vodila do osnovne šole, gimnazijo, ki je ležala nekaj kilometrov navkreber, diskont, ironično zataknjen med mondene bloke na hribu nasproti, trafiko ob usmrajenem kanalu ob glavni vpadnici, ladijske priveze v marini tam spodaj, njeni slaščičarno in ribjo restavracijo, razpadajoči in vsakič znova

vandalizirani avtobusni postaji na robu naselja, a najbolj, najtesneje je v vrtinec, vrtinček zajela, česar sploh ni bilo mogoče ne videti ne slutiti: Piran, *prekleti* Piran, *pofukani* Piran, *ostudni* in *zli* in *strašni* Piran, *nepravični* in *kruti*, *kako kurčevo kruti* Piran, piransko obzidje, ki je vzelo, ki ji je toliko vzelo, piransko plažo, ki jo je prikrajšala, ki jo je za toliko prikrajšala, in Piran, ki bi moral zgoreti, ki bi moral že zdavnaj zgoreti. Zogleneti. Izpuhteti. Izginiti.

»Ja,« se je zbrala, »o *tistem* se trudim pisati.« Spet je pogrešala žepe. »Dosti stvari se ne spomnim prav dobro, pa bom nekaj tednov tu, da mi mogoče uspe kaj zbrcati skupaj.«

»Pogumna si,« je Katarina komaj opazno, melanholično zmajala z glavo, »no, saj si vedno bila.«

Za hip je spustila pogled, kot bi hotela preveriti in ovrednotiti Dunjine čevlje, kot bi se je še zmeraj držala tista čudna navada, tisti neosnovani, vendar zato nič manj objestni snobizem, in polglasno nadaljevala: »Veliko si naredila in daleč s-si prišla, Dunja, res daleč. V-ves čas in povsod te spremljam, vse tvoje knjige, v-vse tvoje objave, in ko si p-predlani, ali kdaj je že bilo, dobila n-nagrado, sem ti tako privoščila, Dunja. Jokala sem, ko sem gledala p-posnetek na te-veju, tisti, ko si prižigala kres, pa je p-pihalo in ti sploh ni uspelo in si se smejala z odprtimi usti. Tisti roman, veš, m-mi je bil res všeč, veš, d-dober je, zelo d-dober, zaslužila si si, vse si si zaslužila.«

Dekolte se ji je med naramnicami iz poliestra vidno napel, ko je vdahnila, in spet upadel, se skoraj sesedel, ko je izdahnila – teatralno, preračunljivo, z misli-

jo, torej, na vtis, ki ga spodbudi vse neverbalno, da, točno tako bi Dunja ocenila kombinacijo, če Katarine ne bi poznala.

Poznala? *Bila* poznala? Da, *ta* glagolski čas bo pravi, je pomislila. Predpreteklik bo pravi, je sklenila in se blago namrščila.

»Hvala, Katarina.« S prsti si je šla med lase in se popraskala po temenu, čeprav je ni srbelo nič, razen zadrege. »Kaj pa –«

»Ma vem, da ti moje mnenje ne m-more veliko p-pomeniti,« je posegla in brada se ji je skrušila med ključnici in je bila za tren neznatna, »r-razumem, da si n-navajena hvale od ljudi, ki o vsem skupaj več vejo, ampak v bistvu hočem reči, da te b-beremo tudi tisti, ki ne b-beremo, no, samo to.« Čopek je zajela v dlani in ga pogladila in – isto, enako, podobno kot nekdej! – zajecjlala, da se je vsak samoglasnik široko razpočil. »M-m-a, to pa jj-e tudi nn-ekkaaj, no, vv-eš.«

»Res, je, veliko je, drži,« se je center potrudil potolažiti provinco, pozorno, a pokroviteljsko, saj drugače ne gre. Vzravnala se je, trdo in na silo, samo trdo in na silo se je pravzaprav znala, izbočila prsi, ki so volji navkljub ostale žalostno tope in ploske, spondiloartritis je davek že zgledno jemal, in poskusila znova. »Ampak kaj pa ti, Katarina? Kako ti je tu?«

Ponovila je teater vzdihov, ta bi lahko bil popolnoma nov, segla v zadnji žep hlač in si trenutek kasneje prižgala cigareto. »Gre, p-p-počasi gre, če mi lahko v-verjameš,« je škatlico pomolila tudi Dunji, ki jo je odklonila, »dolgo časa mi je bilo kar težko, veš. Sem

im-mela tri sp-plave, Dunja, tri, potem pa sem spet zanosila, rekla ne, zdaj pa n-ne b-bom sp-plavila, št-tiriindvajset sem že b-bila in lahko si misliš, s k-k-k-kom, sem zan-nos-sila in zapustil me je, itak me je, še preden se je Duška rodila.« Ketj, ki ji je tobak nekdam smrdel, dim pa jo je moril, je cigareta tlela kot dračje v kaminu in očitno je bilo, da bo takoj za prvo *pač* prižgala še eno: *šlo je*, ja, ja, prav zares *je šlo*, je Dunjo bridko spreletelo. »Ma glej, vs-saj srednjo sem dokončala, čep-prav sem jo kon-nčala po izpitih,« je čik odvrгла v kanal, »vsaj to sem, ker mi je mami, pot-tem, ko me je vrg-gel na cesto, z Duško dosti pom-m-magala, tako da sem hitro dobila neko s-službo, pa jo kmalu izgubila, pa spet dobila no-o-vo, pa jo sp-pet izg-gubila, ma sem zam-menjala šest, sedem služb, vse bedno plačane, ampak Duška je rasla in vse sem sprejela, m-ma še v salamoreznico bi šla, če bi živel v Italiji, saj veš.« Posrkala je prvo polovico druge cigarete in se v desni bok usedla, kot se usedajo kljubovalne deklice, male potepuhinje, ki proste noge ne sprostijo, temveč jo napeto držijo na peti, vselej pripravljeno na odziv, na tek, malone beg. »Z ma-m-a-mi sva bili kar precej časa sami, trin-najst let je bilo, ma se mi zdi, veš.« Levi natikač je položila na tla in Dunja je ošvrknila njena pedikirana – seveda, kakopak –, vendar strašno zatečena stopala s širokimi, trdimi gležnji, stopala in gležnje petdeset- ali šestdeset-, nikakor pa štiridesetletnice. Nepravilno je, ji je prišlo na misel, da so zapovedi izkušenj toliko močnejše od zapovedi biologije.

»Ma-a saj, najbrž se še spomniš moje mami,« je zavila vstran in Dunja je pokimala, še preden si je v spomin priklicala natančno podobo dobrodušne in sramežljive gospe, ki ji je prehitro pričel pešati sluh in se je, kjer se je le dalo, trudila stanje prikriti z glasnim navijanjem radia – *ne slišim te, Katarina, ne slišim te, Dunja, muzika, saj vesta* –, ki ga je stišala ravno tedaj, ko se je sogovornik odločil zavpiti. Podobo matere samohranilke, ki so jo, ko se je udomačila v lokalnem frizerskem salonu, v katerem se je trlo strank in je s tem rasel dobiček, začeli izdajati tudi kolki in si je, tako je vsaj Dunji poročala Ketii, bolečine blažila z analgetiki antipatičnih barv, z modrimi, roza in rumenimi, po katerih ji je bilo nenehno slabo in je zato sčasoma nehala jesti prave obroke, njeno gorivo so postali prigrizki, grisini, banane, prepečenec, poleti marelice in breskve in neverjetne količine probiotičnega jogurta, ki je tedaj pompozno izbruhnil v trgovine, da se je v letu ali dveh stanjšala in obledela v listek papirja, podobo kodrolase, svetlolase in naposled verjetno sivolase ženske s pretanjenim občutkom za nakit, za *perle*, kakor je imenovala, kar še zdaleč niso bili biseri, pač pa ogrlice, zapestnice, uhani in prstani iz plastike in laksa in žičk, okusno odbrani, pa vendar iz plastike in laksa in žičk, podobo ženske, ki ji je z ozkega balkona v drugem nadstropju navdušeno pomahala vsakokrat, ko jo je zagledala na dvorišču, in ji toolikokrat zaklicala, kako vesela je, da jo vidi, in kako vesela je, da jo njena Katarina ima.

Ja, Cvetane, Cvetke se spomnim, bi ji morala *reči*, kako se pa drži, bi lahko bila vljudna, toda Ketijin

zastrti pogled je takoj vse izdal: njena mama je umrla, verjetno nedavno, verjetno povsem gluha, verjetno je padla. Vse bo še izvedela, toda ne prav tedaj, ko so se v blok pričeli zgrinjati delavci, ki so končali jutranjo izmeno v obalnih tovarnah in obratih, in ne tam, sredi zadnjega od razbeljenih dvorišč Šolske ulice, je sklenila. Sočutno in odločno je stisnila Katarinino dlan ter počakala, da so se koprenaste oči razjasnile. *Hitro in vajeno* razjasnile.

»Ma kaj, saj ne m-moreva kar stat t-tukaj in se cvret,« je povzela, ji je pravzaprav *ustregla* Katarina, »ma kaj, če bi raje kmalu p-prišla na obisk? Jutri p-proti večeru? Sobota bo, v soboto je vse lahko, a ne, a ni, in če ne bo tako j-jebeno vroče, si b-bova najbrž lahko kaj več povedali.« Zarezala se je, široko, najširše, v popolni kontrast še trenutek poprej odsotnim očem. »Še zm-m-meraj živim v drugem nadstropju, še c-celo ime na zvoncu je isto.«

»Veš da, Ket,« je pogoltnila i in skupaj z njim slino, piskajoče izdihnila in se končno, končno nekako sprostila. »Zelo, zelo rada. Ob sedmih bom pri tebi.«

»Super, super,« je vzkliknila in jo objela, z veličastnimi dojkami znova pod njene, in Dunja ji je ljubeznivost tokrat vrnila. Prižela jo je, staro prijateljico, in zavohala – Chanel, Dior, Givenchy? Nekaj dragega, lepega, prav nič kislega ali alkoholno razdišanega.

»Veš,« je dejala Katarina, ko je popustila objem, »ni pa na z-zvoncu v-v-več samo m-moj priim-mek.« Pomežiknila je in ji po zraku poslala poljubček, ki bi mu Dunja verjela, če se ne bi glas, ki ga je opremil,

komaj zaznavno znižal. »Jut-t-tri boš v-videla, veš, v-vse boš v-v-videla.«

Okretno se je zasukala in pozibavajoče se odkorakala proti bloku. K sreči, očitno je še ni doletela nobena od maminih nadlog.

Razen moških, se je popravila, razen, Dunja bi lahko tam in takrat stavila, moških.

V lonček je spustil kepici čokolade in lešnika ter v sladoled potisnil dežniček. *In* vafelj. Začudila se je; redkokje so sladoled še krasili z dežnički ali vafliji. Na neki točki, verjetno, ko so na slovenski trg prodrli doma izdelan sladoled, sladoled iz naravnih sestavin, veganski sladoled, nizkokalorični sladoled, nearomatizirani sladoled, babičin sladoled, startup sladoled in italijanski *gelato*, sladoledi torej, utemeljeni v ideji minimalne škode ali, še bolje, najmanjšega zla, je pregrešni dekor v večini slaščičarn izgubil domovinsko pravico. Trg je počasi izganjal celo smetano, to zahrbtno redilno snov, zato se ji je njegova gesta sprva zdela ljubka – neuničljiva albanska estetika pač. Ko pa je, tik preden ji je lonček izročil, dvojici dodal še en vafelj in vse skupaj bogato zalil s čokoladno kremo, ki se je v hipu strdila, jo je zadelo: prepoznal jo je. Zapomnil si jo je. Spomnil se je njenih ekskluzivnih želja, njenih sladkosnedih obsesij, njenih glasnih otroških pritožb, da je vafļjev vedno premalo, da vsakokrat poidejo pred sladoledom, in njenih rednih, po večini samotnih najstniških obiskov, ko se je vafļje trudila opustiti, no, ko je njega in vse njegove brate, sedem jih je bilo, zgolj opozarjala, da se jih trudi opustiti. Nikdar jih ni. Ko jo je zajela puberteta, je, nasprotno, postala nenasitna.

Da jo je prepoznal, je pomislila, morda sploh ni bilo čudno. Navsezadnje je imela markanten obraz, poteze, ki jih staranje izkleše še globlje, ostreje. Tri

drobna materina znamenja pod desnim očesom in na desnem licu, posejana v obliki polmeseca, skoraj skupaj zraščene obrvi, napihnjeno zgornjo ustnico sicer ozkih ust in rožnate veke večno utrujenih, neprespanih ljudi. *Sturmunddrangovske* veke, jo je na fakulteti zbadal sošolec, ki je bil, vsaj tako je slutila, vanjo zaljubljen.

Vse to je bilo res, a zagotovo ni bilo resnica, si je morala priznati, ko je po mošnjičku brskala za evrčki kovanci. Prepoznal jo je, ker se je ona, no, njena družina, pred več kot dvajsetimi leti, skoraj tridesetimi! – kot da razdalja kaj šteje – nekaj mesecev pojavljala v lokalnih in državnih novicah. Na televizijskih in radijskih poročilih vseh vrst postaj. V obrekljivih ali sočutnih pogovorih krajanov. V hišah, v stanovanjih vrh obalnih vzpetin in v stanovanjih pod njimi, v barih dnevnega in nočnega tipa, v restavracijah, ribarnicah in trgovinah. Na papirnatih plakatih, ki so sprva pihali na vest – *Je kdo kaj videl? Ali kdo kaj ve? Vsaka informacija bo dobrodošla!* –, in razglasih, ki so na koncu računali na grabežljivost – *Vsaka informacija bo poplačana!* Med osrednjimi pridigami nedeljskih maš in v molitvah, oh, kako neverjetno so pomagale, pa na internetu, kar ga je takrat bilo, v klepetalnicah in na forumih, celo v šolah in v vrtcih so bili, jebeno povsod so bili in tistega, kar je nekoč poplavljal, nje, ki je nekoč preplavljala, se bodo na tej kurčevi obali spomnili vsi. *Bučko*, ki to sploh ni bil, temveč se je tako imenoval njegov grbasti oče, je verjetno bil dovteten za žensko lepoto, je sklenila in lonček prevzela s potno, tresoč se dlanjo, toda še

dovzetnejši, kot vsakdo – in dovzeten še zdaleč ni isto kot *občutljiv* –, je bil za tragedijo.

Iz posodice na prosojnem pultu nad banjami sladoleda je izbrskala žličko, ne, v nervozi kar dve, iztisnila tako nasmešek kot *hvala* in se podvzivala skozi vrata. Spomniti se je je – že že – bilo *skoraj* naravno, ogovoriti jo, pa bi bilo kruto. Bilo bi nesramno.

Eno žličko je zarila v kepici in jo obliznila, drugo je spravila v žep. (Izučilo jo je, žepe je tu, na tej kurčevi obali, krvavo rabila.) Ne da bi pogledala levo ali desno, je prečkala zebro, jo prečkala izredno počasi in za njo je pri priči zahupal – kaj drugega kot nizko spuščeni beemve starejše izdelave z, če je pri belem dnevu sploh videla prav, osvetljenim podvozjem. Bili sta to sestavini obalne folklore, ta zamišljena leniva hoja in to razborito hupanje, pa preklinjanje tudi, in hitro je preklopila nanjo, čeprav zagotovo ne rada. Folklorja, je v mislih izbirala in valjala in zvijala pomene in se naposled le odločila, folklorja ali *hiding in plain sight*.

Obstala je ob kanalu kalnega morja, ki je služil privezom za čolne, potopljene, razsute, zgolj obrabljene ali izplute, in lesenem mostičku nad njim. Zadaj steza za gokart in lokal s hitro hrano – kebab, hotdog, lepinje, burek –, seveda, pa zaprti – še zmeraj deljen delovni čas – mala lekarna in enonadstropna splošna ambulanta, okrogli kot torta, pisani kot, no, sladled. Pred njunima vhodoma ozko parkirišče in bodljikava, divje razraščena živa meja in kamenje, nametano po stezah in potkah, ki so se vile naprej in nazaj in okoli. Pod arkadami zraven nerodno plasirani

neon nekdanjih trgovin z navtično opremo, katerih prevelike prostore je zdaj bilo nemogoče oddati ali prodati. V daljavi – spet ne tako daljni, saj je v Luciji vse pravzaprav kratko – kristalno izrisani jambori jadrnic na vzdrževanju in popravilu in motni obrisi njihovih premcev. Nasproti marine igrišče za tenis – za menedžerje, za javne uslužbence, za Ruse, ki jih ni in ne bo – s posedajočo se železno ograjo in takoj zraven *Picerija Plaža*, igrišče za pijance in Štajerce na dopustu, in sem in tja grički gramoza in orjaški zabojniki za smeti. In predvsem: tako zelo malo ljudi, vsaj ne s stopali na zemlji, pardon, na betonu, kot carpaccio hlajeni v avtomobilih vsi, stari, mladi, tuji, domači in celo njihovi ljubljenci. Niti skuterji niso brenčali, pa so nekdanj brenčali povsod in vseskozi, vladarji primorja, vladarji sveta.

So pa se, kjer ni bilo avtov, a zadosti nesnage, na tleh zbirale množice velikih, rejenih galebov, ki ne klonijo ne v ujmi in ne v vročini, strašnih galebov, ki se ruvajo za drobtine in si, dobesedno, kljuvajo oči. Dva, posebej debela in posebej čez les, sta priskakljala, če so to bili skokci, do nje in se ji bliskovito javila v višini brade, s kljunoma že skoraj na kremni nagradi. Stekla je stran, v redko senco macesnov, in ptiča ji, k sreči presita, nista sledila.

Okobal je sedla na klop, obrnila, torej, hrbet nekraju Lucija, da je lahko preučila uvod v nekraju Portorož. Igrišče za minigolf, kjer je z družino, ko so družina bili, praznovala vse rojstne dneve, je bilo še zmeraj enako; pomislila je, da ima ena od pist, tista, katere luknjo je najtežje zadeti, še zmeraj napako,

grčavo površino, kjer bi ta morala biti gladka. Enak je bil videti tudi kompleks trgovin ob igrišču, kvadrast in siv in z vrtnicami obraščen, v katerih so turisti, no, verjetno *počitnikarji*, a redko krajani, kar naprej in naprej našli kaj zase, plavutke, rokavčke, čips in kondome. Trojice restavracij na vogalu ni prepoznala, a je prepoznala model: kričavo izpričane identitete, mehiška, italijanska, ribja, vendar v resnici čisto brez njih. Čez cesto je rasel nasad pastelno prepleskanih hotelov in v griče izvrtanih garažnih hiš, z razkošno *Grand Casinójevo* v ospredju. Dva od hotelov sta zagotovo bila nova, je ugotovila, dva pa sta nosila samo novi imeni, kajti ime je pač *brand* in slovenska obala je *brand* in z *Rožo* in *Jelko* je manj, s *Prestížem* in *Vilo* pa vsekakor bolj to. Toda kopališče, hja, kopališče, dvignjeno nad natrpano betonsko plažo, natrpano tudi samo, z zavaljenimi Čehi, Madžari in razkuhanimi britanskimi pari, s počenimi ploščicami in pomfrijem in mlečnimi napitki s sadjem-salmone-
lo, z bazenom, kloriranim čez dovoljeno mero, da glivice in urin ne bi postali očitna težava – česar ne veš, ne srbi –, z zarjavelimi tuši in posušeni palma-
mi, no, *to kopališče*, je hitro sklenila, pa bi znamčil le norec, nikakor Primorec. Ostalo je neimenovano, pa čeprav je prav *to kopališče* držalo ključno poanto v zgodbi nekraja tisočih rož, počasen in hrupen in vedro brezupen – propad.

Sladoled pa, jupi, je ni razočaral, bil je natanko tak kot včasih, natanko najboljši, ravno prav sladek in ravno prav lahek in svež, a se ji je kljub temu stopil skoraj ves. Razmehčani in razmočeni lonček je v loku

vrgla v koš pred seboj in zadela. Skozi zeleno mrežico je videla, kako je kremna juhica zalivala umedeni bananin olupek in plastično embalažo nad plastično embalažo nad papirnato embalažo nad koščkom mesa.

Odrasla je, prav zares je odrasla, jo je prešinito, ko je tekočina skozi luknjice kanila na tla. Odrasla na tisti *morbidni* način, če pač obstaja kak drugi, je napletala in si končno nadela sončna očala, ki so ji, prevelika, nemudoma zlezla navzdol po korenu nosu, način, ko resničnost nenehno jemlje užitku – vročina, prah in propad sladoledu – in gre igra – nežno zarivanje žličke v kremo, cmokanje in hihitanje – pogosto v eksil. Očala je samodejno, vendar strogo potisnila proti čelu, se vzravnala in – uvide zgolj potrdila.

Niso je presenetili, jasno, da ne. *Morbidno* izhaja iz latinskega *morbus* in *morbus* sporoča bolezen in bolezen rada, najraje sporoča – prinaša, izroča – smrt. Trik je bil že ves čas v jeziku: *na smrti* je odrasla in se z njo tudi razvila, je sklenila in zamižala. Obraz je umaknila sončnim žarkom, ki so našli skozi igličaste veje – in našlo jih je veliko. Sonce je težko prenašala in zato, je slabo duhovičila in se trudila ukrotiti omotico, svetla pač ne bi mogla postati. Mar ni človek navsezadnje vselej najbolj tisto, kar mu je najbolj enostavno nositi? Kar se mu zdi najlažje ljubiti?

Toda sonce je kot deklica vendar imela rada, si ga želela, ga pričakovala. Prijalo ji je na koži in pod njo, v ušesih, v nosu, v ustih in na vekah. V trebuhu, v glavi, med rebri, globoko v medenici. Risala in slikala ga je, ga prepevala in ga pisala; v vsakem prizoru je

bilo in udomačiti se ga je trudila v vsaki svoji pesmi. Imela ga je rada, da, prav rada, dokler se ji ni iznenada, kot prileti opeka skozi okno, kot pade krošnja skozi streho, celo razodelo. Vse dokler ni, torej, pokazalo, kako ni nič, prav nič nikoli pomenilo.

Že zjutraj je svetilo orjaško in močno. Mukoma je dvignila roletno in kleče na postelji opazovala vrstnike, ki so se na travi žogali, igrali badminton in si, tisti boljše koordinirani in gibki, podajali frizbi. Tudi vpili so drug na drugega, vzneseno, ne še grozeče, igra je še bila mlada. Z roba igrišča so jim sem in tja pomahali starši; vsem po vrsti so se poznala praznovanja prejšnjih noči, praznovanja, ki so jih zanjo kasneje – pompozno, lažnivo! – imenovali *dan samostojnosti in enotnosti*: okoli oči črni kolobarji potešenosti, koža lic od neprespanosti pordela in napeta, lasje sredini ali četrtkovi, geste razlezene, a sploh ne utrujene, še manj zdolgočasene, in nasmehi, nasmeški, smehljaji lepo zapečeni. *Prihajam, prihajam, samo še malo, samo še zajtrk pojem, se samo še preoblečem*, je dahnila, ne, zapela v razgreto šipo in smuknila iz postelje. V svojem razdelku omare, v razmetanem, v pisanem, z na glavo zasukano kljuko in podrto poličko, je poiskala svoj najljubši komplet, ohlapne kratke hlače in še ohlapnejšo majico z logotipom – namišljene ali prave košarkaške ekipe? Pižamo je odvrгла na tla, presrečna, ker Dražena končno, končno! celo noč – in še niti tedaj! – ni bilo doma, in se, zgolj v spodnjicah, od spanca zlepljena nero-

dno zavrtela. Trčila v krilo omare, *av* prste udarila ob kljuko, *av* se zaletela v poličko, *auva, haha*.

Slišim te, ljubica, se je mama naslonila na drugo stran vrat, ko si je sveže potolčena oblekla še hlače, *lepo, da si že vstala. Kmalu bomo jedli, no, ko pride Dražen, daj se do takrat še malo poigraj*, je žvrgolela, *pa rolete spusti na polovico*, je še dodala, *da se ne vnameš, moja mala Dunjo, da ti soba ne zgori. Da ne boš zgorela ti!*

Ja, mama, je nejevoljno odgovorila in rolete, zopet mukoma, *zakaj so tako težke in storaste*, malo, čisto malo spustila.

Po tepihu, ki je eno sobo razmejeval v dve, je razprostrla risbe. Risbe konj, čudovito slokih in nežnih živali v drncu čez živozelene, neskončno odprte, sončno vabeče planote, ter risbe volkov, lisic in risov, prihuljenih v grmovjih, prežechih na plen, odkrito namrščenih, vendar ne zlih, na katere so lili malo trakovi in malo steze vročine. Iz predala je izvlekla barvice in flomastre, ki jih je bilo nepreštevno veliko, saj je bila *nepreštevno* njena nova beseda, jih usula po tekstilu in na papir, in luč je rožnate naredila rdeče in modre globoko zelene. Izbrala je oranžni flomaster, da bi popravila obledeli kožuh svojih zvijačnih zveri, pa jo je, otroka, še punčko, prešinilo, kako bi flomaster pojedla, se z njim umila, se lepše pobarvala. In res: nad risbami je iztegnila nogo, da so se vse pomečkale, in v koleno, ostro, suhljato koleno, v koleno kot majhen krompir, s flomastrom odtisnila piko. In znova, še eno. In novo, še eno.

Ko je odtisnila stotič, stoprvič, stodrugič, vse je preštel, je, kot v resonanci odtisov, odjeknilo. Ne, pozvonilo.

Ma, kaj pa zvoni, a je ključe izgubil, je slišala mamo, ko je, razposajeno, prav nič jezno – tudi ona še na krilih prejšnjih noči, na poletu nove, preнове resničnosti – skočila na hodnik. Videla jo je, pa čeprav je ni mogla, kako se je postavila pred domofon, to sivooglato odkritje, in pritisnila gumb, ki je tokrat bil pravi. *Ja, Draži, si končno prišel, te čakamo, bomo zdaj jedli, kar pridi, ma pridi*. Ni počakala na sinov pozdrav, ki bi ga – res bi ga, zagotovo bi ga – uvedlo hreščanje, zoprno prasketanje. Obesila se je na drugi gumb in ga držala dolgo, predolgo, do deset in še čez. Da bi *pač* odklenila. Da bi *sinu* pač odklenila.

Videla jo je, pa čeprav je ni mogla, kako se je, minuto zatem ali čez, mrščila, ko se je približevala vratom, po katerih je par dlani, ja, moral je biti par, vztrajno, a sumljivo nevsiljivo trkal. *Da nisem gor spustila Jehovovih prič, Ljubo, joj, spet so v sezoni, pa sem pozabila*, je zagrabila kljuko, *lahko bi se jih ti znebil*, je zamrmrala in odpahnila vrata, prekleta vrata brez kukala.

Dober dan, trikrat, a hkrati in *ja?*, samo enkrat, samo mamin. Tudi tedaj jo je videla, pa čeprav je ni mogla, kako se je ustopila in za hipec, za hip pordela.

Sva prišla prav, ste vi gospa Anko? Glas moškega nizek, prenizek, celo šepetav. Mama, ki jo je hči iz svoje sobe videla, jo iz svoje sobe gledala, je pokimala in se, goltajoč črve, ki so ji rili v sapnik, v žrelo,

nekako ljubeznivo, nekako dobrodušno, kar prousto-
dušno nasmehnila.

*Se opravičujeva, ker se nisva predstavila že spo-
daj, tako moški, a drugi, ki se je, videla je, prestopil
in z dlanmi pomencal, kot je kdaj pomencala sama,
za hrbtom, stran od oči. Moje ime je Peter Birsa in
sem višji kriminalistični inšpektor koprške policijske
uprave, se je spozabil in pomencal še po prsih, moj
kolega pa je, je postal, ko se je mama, ki jo je hči
videla, ki je hči ni nikdar izgubila, kakor tudi ptica
v preletu ne sme izgubiti svoje poljane, za hrano, za
varnost in za zaščito, pogreznila. Prebledela.*

Inšpektorja? je vprašala.

Ljubo, je poklicala. Ljubi, zakričala.

Slišala je očeta, zgolj slišala, saj ga nikoli ni videla,
ki se je nad jedilno mizo počasi presedel, *ma joj, kako
je dramatična, vedno dramatična*, odložil časopis, ča-
sopis veselih, vznesenih novic, in v oguljenih copatih
podrsal do trojice, ki je stala pred vrati. *Dober dan,*
je zaspano dejal, *žel-*

*Inšpektorja sta, ga je odrezala mama, črvi so že gri-
zli po nebu in hoteli na jezik, in oče je stopil še bližje,
čisto do nje in jo, slišala je, ko je zadržala ves dih,
prijel za podlaket. Kakšna inšpektorja, kaj se dogaja,
to je napaka, bi lahko rekel, povzdignil bi glas, napa-
ka!, neumnost!, odrinil bi ju in zaloputnil za njima,
kakšna nora, sprevržena igra!*

A ni. Mamine krhke roke se je držal, kot se sme
držati le najtrdnjše stvari.

*Ime mi je Simon, Milek, je inšpektor stopil naprej
in višji mu je pasje sledil. Lahko, prosim, sedemo,*

tako bo vsem lažje, je odmeril svoj bas in se naslonil na vrata, da so zaškrtala. Se zaprla.

Mama, ki jo je v ustih že peklo, ki so jo črvi že dolbli, z očetom, težkim na svojih rokah, je prošnjo preslišala in, videla je, kako jo je gledala, trdno zamižala. Njeni vekli samo še dve črti, znaka zastoja, zastoja srca. *Povejte nama tu* (pri teh vratih, prekletih vratih brez kukala), je zahtevala, *za Dražena gre, vem, nisem neumna, ni ga domov, bi moral biti doma*, so ji črvi crkali iz ust in se v njih neprestano množili, *kaj je naredil, samo povejte, kaj je bilo*. Kaj je bilo, kaj se je zgodilo, so že ves čas rili in grizli in dolbli ti črvi.

Peter se je glasno – res ni hotel tako – odhrkal, toda Simon je rekel: »Ja, gospa, za vašega sina gre. Našli smo ga na plaži pod piransko cerkvijo, gospod in gospa. Mrtvega.«

(En črv ji je, videla je, nikdar je ni izgubila, šinil naravnost za čelo in dokončal svoje delo.)

Risbe so, ko je odpahnila na hodnik, švignile v zrak, da so se konjem zlomili vratovi, da so popokale lobanje strašnih zveri, da se je – Kot v sanjah? Med potresom? V vojni? – pokrajina razdivjala. Mama, ki bi lahko kričala in cepetala, praskala in moledovala – mama, ki je zmeraj pokazala vse –, je tedaj, negibna in v grimasi, povedala več in oče, ki ni nikoli povedal ničesar, se je zrušil na tla in potem je – Kot v sanjah? Kot med potresom? V vojni? – vse zagorelo. (In ta ogenj ni prasketal, ta ogenj je podiral in žrl.)

Splazila se je, *mala, majhna Dunjo*, med mamo, zakopano, in očeta, kleččega pred vrati postave, in zajokala – *Mami, oči?* –, se zgrbila – *Ni res! Ni res!* –,

se vase zavrtala – *Lažete mi!* –, ju udrihala – *Lažete, lažete mi!* –, ju ščipala – *Da bi se zbudila! Da bi se zbudili vsi!* – in se zubljem, maminim in očetovim rokam, ki so jo tesno ovile, hitro, prehitro do dna prepustila. (Zgorela do temeljev, da.) Če bi se zubljev branila, je še dolgo zatem premleval otrok, bi Dražen živel, bi ga ne izgubila.

Oči je odprla panično, kot mačka, ki jo med počitkom zmoti ropot. Glava ji je morala omahniti na prsi, prekleta vročina, kurčeva revma, je pomislila. V vrat ji je šinilo tisoče črv–, ne, kaj so sploh to, električni sunki? Električni zapiki? Kako se reče *flash* po slovensko? Karkoli že so, zagotovo ne nosijo poetičnega imena, je zaključila ter vrat in zatilje vajeno stisnila z desno dlanjo. Nekajkrat je zakročila še z rameni, naprej, nazaj, nazaj, naprej, prsnico izbočila kvišku, jo posesala nazaj vase, noter, ven, noter, ven, zatem pa še petkrat globoko vdihnila in izdihnila. Po takšnih pripravah bi šel kdo, kdorkoli drug, plavat, teč, v boj ali pa bi, videla je na Youtubu, dvignil dvestopetdesetkilogramsko olimpijsko utež, ona pa si je želela zgolj vstati; vstati tako, da bi bolezen scela prikrila – kot bi, ironično ali žalostno, njena rutina ne bila že povsem izdajalska.

Uspevalo ji je brez izjeme, vstati, torej, elegantno, atletsko, kakor se s tal – spet – uspe pobirati mačkam, toda tisti dan je pravilo šele resnično nastalo. Stopala je podrsala na stran klopi, ki je gledala na cesto, se za hip zagledala v privlačno bež in ne poceni! opanke iz ovčjega usnja, se odrinila – odrinila

na konja, odrinila s skakalnice, odrinila čez kozo –, iztegnila noge in v bolečini električnih sunkov, zapikov, nepoetičnih *flashev*, tistega *sranja* pač, ki se je spustilo do pregiba pod kolenom in se dvignilo navzgor v zadnjico – ha! – in še višje k trtici, do medeničnih sklepov, glasno, neženirano zastokala, no, pravzaprav zakričala. Dekleti, ki sta se ji na rolerjih približevali, sta v tistem rahlo poskočili in mimo nje zbežali, deklici, ki sta ji sledili, pa se spogledali in se zarežali. Sočutje bi znala izkazati le kakšna stara gospa, gospa s hojico, gospa z umetnimi kolki, gospa z vzhajanimi členki, s členki kot krofki, se je odločila, stisnila ustnice in se zopet usedla. Kaj pa naj bi, marširala dalje svoj šepavi marš ponižanja in poraza? Eh, veste, raje ga ne bi.

Privzdignila je krilo in z njim zaplapolala, da bi si, haha, vetra dala, in med plapolanjem razkrila koleno, ki sta ji, kot prestrašeni punčki, padali navznoter, na x. Pogladila se je po njiju, res sta še bili gladki, sveže obriti in izdatno naoljeni in zlasti, tako je rekla zdravnica in tako je lahko samo s pogledom ocenila že sama, dotlej ne artritčni. Prijalo ji je krožiti, z nežno vnemo tipati po pogačici, in to bi počela še dolgo, še dolgo in daleč čez mero okusa, če je ne bi nekaj zmotilo. Ni ji bilo treba mižati – če pa to ni, si je mislila, častno! –, da je na levem kolenu podobno zagledala predirno in jasno: razmazano oranžno črko, sešito iz premnogih pikic in pik. Črko, ki je hotela neko sončno jutro naznaniti, osvetliti, razjasniti ‚D-unja‘, a se je naposled zastrla in osenčila v ‚D-ražen‘. Črko, s katero se je, so ji dlani padle ob

stegna, hotela deklica važi. Ničesar skaziti, ničesar
pokvariti. Ničesar uničiti, *mami*. Prav zares, zares ne.
Verjemi mi, *oči*.